

Anoplophora grabripennis (Motschulsky, 1854)

Asian long-horned beetle, white-spotted longicorn beetle

Fúzač ázijský

TAXONOMICKÉ ZARADENIE:

Trieda: *Insecta* – hmyz, rad: *Coleoptera* – chrobáky, čelad: *Cerambycidae* - fúzačovité, rod: *Anoplophora* – fúzač, druh: *Anoplophora grabripennis* (Motschulsky, 1854) – fúzač ázijský

HOSTITEĽSKÉ RASTLINY:

Anoplophora grabripennis je významný škodca listnatých drevín pôvodom z Ázie. Druh bol zavlečený do Severnej Ameriky aj do viacerých častí Európy (opakovane pomocou dreveného obalového materiálu z Číny). V rámci Európy sa škodca vyskytol už vo Francúzsku, Taliansku, Európskej časti Ruska, Rakúsku, Fínsku, Nemecku, Švajčiarsku, Čiernej Hore a Spojenom kráľovstve. Podľa Vykonávacieho Rozhodnutia Komisie 2015/893 sú hostiteľské rastliny nasledovné: **javor** (*Acer*), **pagaštan** (*Aesculus*), **albízia** (*Albizia*), **jelša** (*Alnus*), **breza** (*Betula*), **budleja** (*Buddleja*), **hrab** (*Carpinus* spp.), **brestovec** (*Celtis* spp.), **cercidovník** (*Cercidiphyllum* spp.), **lieska** (*Corylus* spp.), **hlošina** (*Elaeagnus* spp.), **buk** (*Fagus* spp.), **jaseň** (*Fraxinus*), **ibištek** (*Hibiscus* spp.), **jaseňovec** (*Koelreuteria* spp.), **jabloň** (*Malus*), **melia** (*Melia*), **moruša** (*Morus*), **platan** (*Platanus*), **topoľ** (*Populus*), **slivka** (*Prunus*), **hruška** (*Pyrus*), **dub červený** (*Quercus rubra*), **agát** (*Robinia*), **vŕba** (*Salix*), **sofora** (*Sophora*), **jarabina** (*Sorbus* spp.), **lipa** (*Tilia* spp.), **brest** (*Ulmus*).

BIOLÓGIA:

Anoplophora grabripennis napadá dreviny najrôznejšieho veku a rastu. Vývoj trvá 1-2 roky, prípadne aj dlhšie, v závislosti na klimatických a potravinových podmienkach. Dospelce sa vyskytujú od mája do októbra, pričom obdobie ich najväčšej aktivity je na prelome júna a júla. Užerný žer prebieha na listoch, pupencoch a mladé kôre. Dĺžka života dospelca je asi jeden mesiac. Dospelé jedince dorastajú 2,5-3,5 cm, sú čierne s nepravidelnými belavými škvrnami na krovkách. Samci sú v porovnaní so samicami zvyčajne menší a majú dlhšie tykadlá (približne 2x dlhšie ako telo). Dôležitým rozpoznávacím znakom od dospelcov *A. chinensis* je, že báza kroviek, ktorá je u *A. chinensis* výrazne hrboľatá, je u *A. grabripennis* hladká. Samička kladie priemerne 32 vajíčok, pričom vajíčka sú kladené jednotlivo do pripravených jamôk v kôre. Vajíčko má veľkosť 5-7 mm a je krémovo bielej farby. Larva je žltá belavá, má zreteľne článkované telo, beznohá a dorastá až do dĺžky 5 cm. Má silné hryzadlá. Kukla je spočiatku belavá, neskôr žltá, dlhá asi 3 cm.

Samička *Anoplophora grabripennis* počas kladenia vajíčok

PRÍZNAKY:

Larva vyžiera chodbičky v kambii. Následne sa zavrtá do dreva. Neskôr sú v dreve viditeľné široké oválne chodby, ktoré môžu byť ku koncu vývoja lariev až 3 cm široké. Následkom žeru lariev stromy odumierajú alebo slabnú, môžu byť ku koncu vývoja lariev až 3 cm široké. Následkom žeru lariev stromy odumierajú alebo slabnú, môžu byť napadnuté sekundárnymi škodcami. Dospeliec vylieza kruhovým výletovým otvorom s priemerom 1-1,5 cm. Charakteristickým symptómom je prítomnosť drevených triesok v mieste žeru lariev a výletových otvorov. *Anoplophora grabripennis* osídľuje najčastejšie horné časti kmeňa a silnejšie vetvy.

Larva *Anoplophora grabripennis*

Vajíčko *Anoplophora grabripennis*

Dospeliec *Anoplophora grabripennis*

SPÔSOB PRENOSU A ŠÍRENIA:

Aktívny let škodcu má pravdepodobne iba lokálny význam pri postupnom rozširovaní. Škodca nelieťa ďaleko od stromu, v ktorom sa vyliahol, často vyhľadáva okolité stromy. Na krátke i dlhé vzdialenosti sa však škodca môže šíriť pasívne s nákladnou dopravou. Môže prísť k zavlečeniu rôznych vývojových štádií s importovaným materiálom, v ktorom prebieha ich vývoj (rastliny, drevené obalové materiály, surové drevo...). Hlavnú cestu šírenia *A. grabripennis* predstavujú drevené obalové materiály používané pri dovoze, predovšetkým z oblasti pôvodného šírenia *A. grabripennis*.

Porovnanie lariev *Anoplophora grabripennis* (vľavo) a *Anoplophora chinensis* (vpravo)

Larva *Anoplophora grabripennis* vo vrstve kambia

OCHRANA:

Anoplophora grabripennis patrí medzi prioritných karanténnych škodcov a tento škodca je zaradený v nariadení Európskej komisie – **DELEGOVANÉ NARIADENIE KOMISIE (EÚ) 2019/1702 z 1. augusta 2019, ktorým sa dopĺňa nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/2031 zostavením zoznamu prioritných škodcov.** V prípade zistenia výskytu *A. grabripennis* alebo v ktoromkoľvek členskom štáte EÚ je nariadené stanoviť vymedzené územie, tvorené tzv. zamorenou a nárazníkovou zónou. Vo vymedzenom území sa prevádzajú opatrenia s cieľom eradikácie (t.j. vyhubenie) organizmu. Opatrenia okrem iného zahŕňajú vyrúbanie a zničenie všetkých napadnutých náchylných rastlín aj rastlín podozrivých z napadnutia a ďalej v okruhu 100 m okolo napadnutých rastlín vyrúbanie všetkých náchylných rastlín.

Dospeliec *Anoplophora grabripennis*

Výletové otvory

Napadnutý javor

Podozrivé prípady je potrebné hlásiť u oblastného inšpektora Sekcie kontroly ÚKSÚP BA (Oddelenie kontroly ochrany rastlín). (kontakty dostupné na stránke: <https://www.uksup.sk/oddelenie-kontroly-ochrany-rastlin>)

ÚSTREDNÝ KONTROLNÝ A SKÚŠOBNÝ ÚSTAV POĽNOHOSPODÁRSKY V BRATISLAVE

833 16 Bratislava, Matúškova 21

Skúšobné laboratórium diagnostiky škodlivých organizmov (ŠLDŠO), Odbor ochrany rastlín

tel.: 02 / 59 880 345

web: www.uksup.sk

e-mail: ochrana@uksup.sk

Spracoval: Mgr. Silvia Pečková (Odbor ochrany rastlín)

Ing. Mária Červenková (Odbor ochrany rastlín)

Zdroj obrázkov: INTERNET, EPPO

© 2021